

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning

Till lagutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning (RP 102/2017 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för utlåtande till lagutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- handelsråd Eeva-Liisa Koltta-Sarkanen, arbets- och näringsministeriet
- regeringsråd Merja Muilu, justitieministeriet
- ledande offentligt rättsbiträde, advokat Nina Solas-Iloniemi, Helsingfors rättshjälpsbyrå
- utvecklingschef Jari Leskinen, Rådgivningstjänsten FöretagsFinland Ekonomihjälp
- verksamhetsledare Juha A. Pantzar, Garantistiftelsen sr
- arbetsmarknadsombud Kirsi Korppi, KT Kommunarbetsgivarna
- konsumentekonom Paula Pessi, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry
- ersättare i styrelsen Jaana Vartia, Skuldrådgivning rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Regionförvaltningsverket i Södra Finland
- Konkurrens- och konsumentverket
- Finlands Kommunförbund
- Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf
- Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- Löntagarorganisationen Pardia rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Propositionens centrala innehåll. Regeringen föreslår att den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen överförs från regionförvaltningsverken och kommunerna till rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten. Samtidigt överförs den allmänna styrningen och tillsynen över

Utlåtande EkuU 45/2017 rd

tjänsterna från Konkurrens- och konsumentverket till justitieministeriet. Inga ändringar föreslås i själva rådgivningen.

Ekonomiutskottet anser att propositionen behövs och fyller sitt syfte och tillstyrker den därför utan ändringar.

Hur ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning är ordnade. Överlag är den föreslagna omorganiseringen av rådgivningen motiverad eftersom tjänsten i dess nuvarande utformning anses ha för många nivåer och vara krånglig. Konkurrens- och konsumentverket å ena sidan och regionförvaltningsverken och kommunerna å andra sidan svarar för att ordna den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen. Den allmänna ledningen, styrningen av och tillsynen över rådgivningen hör till Konkurrens- och konsumentverket och regionförvaltningsverken ska se till att det finns tillräckligt stort utbud på rådgivningstjänster. I första hand ordnas dock rådgivningen av kommunerna, men i samarbete eller utifrån avtal med regionförvaltningsverket. En kommun kan också ordna rådgivningen för en annan kommuns räkning. Om en kommun inte har ingått något avtal, måste regionförvaltningsverket tillhandahålla tjänsten. Skyldigheten att ordna rådgivning kan också uppfyllas genom att köpa tjänsten av en lämplig leverantör.

Utifrån tidigare erfarenheter av samhällsservice kan man utgå från att kundkontakterna kommer att öka när servicen i allt större omfattning kommer att bestå av e-tjänster. För användarna innebär det större tillgänglighet till servicen, medan det för tjänsteleverantören betyder betydligt mer arbete. Digitaliseringen kommer först senare att resultera i effektivare resursanvändning. I vilket fall som helst måste verksamhetsformerna ses över. När rådgivningen överförs från kommunerna till staten kan kommunen fortfarande stå för förebyggande service och kundvägledning i privat-ekonomiska frågor.

Den föreslagna omorganiseringen förtydligar styrningen av verksamheten samt möjliggör både verksamhetsutveckling och större tillgång till rådgivning, anser utskottet som dock samtidigt vill uttrycka sin oro över att ändringen leder till att resursnivån kommer att sjunka med omkring 12,5 procent. En resursminskning i kombination med ökande kundkontakter till följd av digitaliseringen kan bli en svår nöt att knäcka för den som ska stå för tjänsten, åtminstone till en början. Mot den bakgrunden vill utskottet påminna om att det nationella servicecenter behöver adekvata resurser.

Vad den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen innehåller. Målet med den nuvarande rådgivningen har varit att förebygga problem i samband med överskuldssättning och att rätta till följderna. I själva verket har rådgivningen fokuserat på att i första hand ge skuldsatta råd i problemsituationer och på att vara behjälplig i frågor kring skuldsanering. Däremot har det till följd av bland annat tidspress inte gått att ge förebyggande rådgivning.

Ekonomiutskottet understryker att tidig intervention vid ekonomiska problem är av stor betydelse för att bryta skuldspiralen. Vidare vore det till fördel om man kunde ta tag i orsakerna bakom överskuldssättning. Ekonomiutskottet anser nämligen att bland annat de orimliga villkoren för smålån och de negativa följderna av spelberoende i hög grad medverkar till att de privatekonomiska problemen eskalerar bland personer med ökad risk för överskuldssättning exempelvis till följd av livssituationen.

Utlåtande EkuU 45/2017 rd

Vidare vill utskottet påminna om att skuldsättningsproblemen medför stora ekonomiska förluster för samhället i och med att utgifterna för social- och hälsovård ökar och skatteinkomster går förlorade när de överskuldsatta passiveras eller glider in i en svart ekonomisk sektor. Det är viktigt att den nya styrmodellen garanterar rationell rådgivning i ekonomi- och skuldfrågor och att verksamheten i högre grad sätts in genast när problemen uppstår. När rådgivningen ses över i sin helhet är det angeläget att säkerställa att det mellan de olika stöd- och rådgivningsmekanismerna inte uppstår luckor som leder till att vissa människor helt och hållet blir utan hjälp. Vid utfrågningen av de sakkunniga aktualiserades bland annat frågan om möjligheterna för små aktiebolag att få skuldsanering när de inte uppfyller kriterierna för företagssanering eller när den nuvarande saneringsprocessen är onödigt tungrodd.

Övergångsbestämmelsen. Utskottet noterar att övergångsbestämmelsen i 12 § föreskriver följande: ”Med stöd av denna lag tillämpas bestämmelserna om överlåtelse av rörelse på överföringen till rättshjälps- och intressebevakningsdistriktet av uppgifter och personal som sköter dessa uppgifter. Personer som är anställda av kommuner eller övriga tjänsteproducenter inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen övergår i rättshjälps- och intressebevakningsdistriktens tjänst om de vid ikraftträdandet av denna lag i huvudsyssla arbetar med ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning och har anställts före den 1 oktober 2017. Som anställda i huvudsyssla betraktas personer med arbetsuppgifter inom den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen som den 1 oktober 2017 utgör minst 70 procent av den fulla arbetstiden.” Som paragrafen och motiven till den är utformade kan det hända att det inte framgår klart vilka personalgrupper som berörs av bestämmelserna om överlåtelse av rörelse. Det är enligt utskottet viktigt att omstruktureringen görs med respekt för principerna om överlåtelse av rörelse, vilket innebär att bestämmelserna också ska gälla deltidsanställda vars arbetsuppgifter till minst 70 procent har bestått i att ge ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottet föreslår

att lagutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande EkUU 45/2017 rd

Helsingfors 17.10.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Kaj Turunen blåa
vice ordförande Harri Jaskari saml
medlem Petri Honkonen cent
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Laura Huhtasaari saf
medlem Lauri Ihalainen sd
medlem Katri Kulmuni cent
medlem Eero Lehti saml
medlem Martti Mölsä blåa
medlem Ville Skinnari sd
medlem Joakim Strand sv
medlem Antero Vartia gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Teija Miller.